

**KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „ŽUVINTAS“
SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS BEI INTERVENCIJOS
VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS**

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kauno lopšelio-darželio „Žuvintas“ (toliau – darželis) smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos vykdymo tvarkos aprašo (toliau – tvarkos aprašas) paskirtis – padėti darželiui užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

2. Tvarkos aprašo tikslas – ugdyti pozityvų darželio bendruomenės elgesį ir sukurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, grupės, įstaigos, šeimos lygmeniu, siekiant užkirsti kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir patyčioms.

3. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas darželio administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

4.3. veiksmy turi būti imamas visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos smurto ir patyčių formoms apibūdinti:

5.1. smurtas – tai elgesys, kuris pažeidžia edukacinius tikslus ir pagarbaus požiūrio į vienas kitą nuostatas darželyje. Tai žala asmens sveikatai, išlikimui, raidai, orumui, siekiant jam suteikti fizinį ar psichologinį skausmą;

5.2. patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

- žodinės patyčios: pravardžiavimas, gąsdinimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas, pašaipios replikos apie žmogaus kūną, religiją, tautybę, negalią, išvaizdą, žeminantys ar skaudinantys pokalbiai apie ugdytinį, žeminantys tėvų/globėjų priekabiavimai prie darbuotojų, kitų vaikų neišsiaiškinus situacijos, kitų žmonių ignoravimas dėl jų amžiaus ar išvaizdos, vertimas rinktis su kuo bendrauti/nebendrauti, tyčinis kito žmogaus įskaudinimas, demonstratyvus atsisakymas vykdyti administracijos, pedagogų nurodymus, demonstratyvus ar piktybinis vengimas spręsti smurto/patyčių atvejus ir kt.;

- fizinės patyčios: mušimas, pargriovimas, įspyrimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, kumščiajimas, stumdymas, rankos užlaužimas/tampymas, spjaudymas, daiktų gadinimas ar atiminėjimas, drabužių/daiktų gadinimas, plaukų pešiojimas, dūrimas daiktu, turtinė žala ir kt.;

- socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas, apkalbėjimas, ignoravimas, šmeižimas, kaltinimas tuo, ko vaikas/suaugęs nepadarė, nebendravimas su vaiku/suaugusiuoju, spaudimo darymas, neapykantos prieš kitą asmenį kurstymas, demonstratyvus piktybinis izoliavimas, vertimas kitą žmogų neatskleisti smurtinių veiksmų pedagogams bei administracijai, išjuokimas siekiant pažeminti, privačios informacijos atskleidimas siekiant pažeminti, reketas ir kt.;

- elektroninės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

5.3. patyčias patiriantis vaikas – vaikas, iš kurio yra tyčiojama;

5.4. besityčiojantysis/skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

5.5. patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi;

5.6. patyčių stebėtojas – vaikas ar suaugęs, matantis ar žinantis apie patyčias;

5.7. patyčių prevencija – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis darželio bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

5.8. patyčių intervencija – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant ir jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

5.9. smurto/patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną – smurto/patyčių situacijos darželyje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II SKYRIUS

SMURTO, PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA DARŽELYJE

6. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi darželio veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi darželio vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, grupių mokytojos, direktoriaus pavaduotoja ugdymui, o jos vykdyme dalyvauja visi darželio bendruomenės nariai.

7. Smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja ir vykdo Vaiko gerovės komisijos nariai, kurie kasmet:

7.1. surenka duomenis dėl darželyje fiksuotų pranešimų apie smurtą/patyčias ir atlieka jų analizę;

7.2. vadovaudamiesi pranešimų apie smurtą/patyčias analizės duomenimis, rengia smurto/patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

7.3. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

7.4. teikia siūlymus darželio vadovui dėl smurto/patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto/patyčių prevencijos ar intervencijos srityje (socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo/si sritis) ir kitais klausimais;

7.5. teikia siūlymus darželio vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos vykdymo tvarkos aprašo tobulinimo;

7.6. atlieka kitus tvarkos apraše numatytus veiksmus;

7.7. Darželio Vaiko gerovės komisija informuoja įstaigos vadovą apie esamą situaciją.

8. Mokytojai grupėse vykdo smurto ir patyčių stebėseną bei prevenciją:

8.1. kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus grupėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu bei patyčiomis;

8.2. grupėje veiklų metu kreipia dėmesį ir aptaria su ugdytiniais žodines, fizines, socialines, elektronines smurtą/patyčias (jų atpažinimą, ypatumus, tinkamo reagavimo būdus) pedagogo pasirinkta forma;

8.3. ugdo socialines ir emocines kompetencijas (ugdomi vaikų savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kiti socialiniai įgūdžiai, integruojant į ugdymo turinį, įgyvendinant prevencines programas „Kimochis“ ir „Zipio draugai“ ar kitu darželio pasirinktu būdu;

8.4. esant poreikiui, tėvų susirinkimo metu ir individualių pokalbių su tėvais metu skiria laiko mikroklimate grupėje aptarimui. Su tėvais aptariamos žodinės, fizinės, socialinės bei elektroninės smurtas/patyčios (jų atpažinimas, ypatumai, tinkamas reagavimas), konkrečios probleminės situacijos grupėje bei jų sprendimai. Svarbi pokalbių dalis – tėvų motyvavimas atpažinti ir tinkamai reaguoti į smurtą/patyčias grupėje.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA DARŽELYJE

9. Visais įtariamų ir realių smurto bei patyčių atvejais kiekvienas darželio administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas privalo reaguoti, atliekant nurodytus veiksmus:

9.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą/patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

9.2. primena ugdytiniui, kuris smurtauja/tyčiojasi, darželio nuostatas ir elgesio taisykles;

9.3. esant pagalbos ugdytinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus/globėjus, rūpintojus ar mokyklos darbuotojus bei kitas institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

9.4. informuoja grupės mokytoją ir/ar direktoriaus pavaduotoją ugdymui apie įtariamą ir/ar įvykusias smurtą/patyčias, kartu užpildant Pranešimo apie smurtą/patyčias formą (priedas Nr. 1).

10. **Grupės mokytojas**, gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias smurtą/patyčias:

10.1. užpildo Pranešimo apie smurtą/patyčias formą (priedas Nr. 1) ir pateikia direktoriaus pavaduotojui ugdymui/administracijos atstovui;

10.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

10.3. konsultuojasi su švietimo pagalbos specialistais ir kitais vaikų ugdančiais pedagogais;

10.4. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną.

11. Direktoriaus pavaduotoja ugdymui/administracijos atstovas, gavę užpildytą pranešimą apie smurtą/patyčias:

11.1. perduoda jį darželio Vaiko gerovės komisijai;

11.2. užpildo Smurto/patyčių atvejų registravimo žurnalą (priedas Nr. 2).

12. **Vaiko gerovės komisija**, kaip patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuojantys asmenys, įvertinę turimą informaciją:

12.1. analizuoja esamą situaciją;

12.2. numato pagalbos planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, grupe, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus);

12.3. informuoja darželio direktorių apie esamą situaciją;

12.4. stebi, analizuoja, vykdo pagalbos plane numatytas veiklas, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

13. Ugdytinio tėvai (globėjai, rūpintojai), sužinoję iš savo vaiko apie prieš jį galimai patirtą suaugusiojo asmens smurtą/patyčias, raštu kreipiasi į įstaigos vadovą.

14. Visiems smurto/patyčių dalyviams pagal individualius poreikius darželyje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

15. Tais atvejais, kai darželyje nėra švietimo pagalbos specialisto (socialinio pedagogo ir/ar psichologo), yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba arba numatytas pagalbos planas neduoda teigiamo rezultato, darželio Vaiko gerovės komisija nukreipia ugdytinio tėvus (globėjus, rūpintojus) į Savivaldybės pedagoginę psichologinę tarnybą, o esant reikalui informuoja ir Kauno miesto Vaiko teisių apsaugos skyrių.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

16. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

17. Visi darželio darbuotojai (administracijos atstovai, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, kiti darbuotojai) turi būti supažindinti pasirašytinai su šiuo tvarkos aprašu.

18. Tvarkos aprašas talpinamas darželio internetinėje svetainėje susipažinti tėvams ir kitiems suinteresuotiems asmenims.

PRANEŠIMO APIE SMURTA/PATYČIAS FORMA

_____
(Pranešimo data)

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias:	
Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
○ Žodinės: pravardžiavimas, gąsdinimas, grasinimas, ujamimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas, pašaipios replikos apie žmogaus kūną, religiją, tautybę, negalią, išvaizdą, žeminantys ar skaudinantys pokalbiai apie ugdytinį ir pan. ○ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.); ○ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas; ○ Elektroninės: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas ir kt. ○ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko/ asmens, patyrusio patyčias, vardas, pavardė, amžius, grupė/pareigos:	
Vaiko (-ų)/ asmens (-ų), kuris tyčiojosi, vardas, pavardė, amžius, grupė/pareigos:	
Vaiko (-ų) / asmens (-ų), stebėjusio patyčias, vardas, pavardė, amžius, grupė/ pareigos :	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

Mokytojo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

_____

(Užpildžiusio asmens vardas, pavardė)

_____

(Parašas)

SMURTO/PATYČIŲ ATVEJŲ REGISTRAVIMO ŽURNALAS

Patyčių formos¹:

F – fizinės

Ž – žodinės

E – elektroninės

S – socialinės

Patyčių dalyviai:

V – vaikas (-ai)

(grupė) – grupė, kurioje mokosi vaikas (-ai)

S – suaugusysis (-ieji)

Registravimo data	Pranešusiojo vardas, pavardė, pareigos	Naudotos patyčių formos F, Ž, K, S	Patyčias patyrė		Tyčiojosi		Pastabos	Pranešusio asmens parašas
			V (grupė) S	Mot. Vyr.	V (grupė) S	Mot. Vyr.		

¹**Fizinės** – vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, išpyrimas, kumščiajimas, apspjovimas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas ir pan.).

Žodinės – pravardžiavimas, grasinimas, užgauliojimas, erzinimas, žeminimas žodžiais ir kt.

Elektroninės – patyčios, vykstančios socialiniuose tinkluose, kitose interneto vietose arba (ir) naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas ir pan.).

Socialinės – įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas.

